

Το καλοκαίρι του '75 ο γεννημένος στην Ξάνθη, Μάνος Χατζιδάκις ήταν 50 χρονών, συνθέτης παγκοσμίως αναγνωρισμένος και διευθυντής του Τρίτου Προγράμματος της Ελληνικής κρατικής ραδιοφωνίας.

Οκτώ χρόνια νεότερος, ήταν ο γεννημένος στην Καλλιθέα Αττικής, [Άκης Πάνου](#), συνθέτης και στιχουργός, από τους σημαντικότερους Έλληνες τραγουδοποιούς, με μια πολύ ιδιαίτερη τροχιά, τόσο στην τέχνη όσο και στη ζωή.

Τότε λοιπόν, σε ένα περιβάλλον ολότελα διαφορετικό, όπου δεν ήταν το πιο εύκολο

πράγμα ένας καλλιτέχνης να παίζεται από τα κρατικά μέσα, ο Πάνου ήταν στο περιθώριο της κρατικής μουσικής ενημέρωσης. Πράγμα αρκετά αναμενόμενο.

Συντάσσει, με το απαραίτητο ύφος της εποχής, μια πολύ σύντομη επιστολή και την στέλνει στους διευθυντές των τότε κρατικών ραδιοφωνικών σταθμών. Εκεί αναφέρει:

*«Κύριε διευθυντά,
παρακαλώ γνωρίσατέ μου τους λόγους εξωστρακισμού της εργασίας μου όσο και εμού, από τα αφ' ημών μέσα ενημέρωσης».*

Ο Χατζιδάκις, την διαβάζει και δεν την αφήνει αναπάντητη:

«Δεν γνωρίζω την περίπτωσή σας και σας διαβεβαιώ ότι εις όλας τας αλλαγές που επιχειρούμεν προς το καλύτερον των προγραμμάτων του ΕΙΡΤ, δεν έπεσαν εις την αντίληψήν μου, ούτε η εργασία σας, ούτε ο εξωστρακισμός της εργασίας σας, κατά συνέπειαν. Ως εκ τούτου, δεν αντιλαμβάνομαι το πνεύμα της διαμαρτυρίας σας».

Ακολούθως ο Πάνου, βγάζει λίγο από το ταλέντο του στο χαρτί και ανταπαντά αριστουργηματικά και έμμετρα.

*«Ομολογώ πως τά 'χασα και ντράπηκα λιγάκι
παίρνοντας την απάντηση του Μάνου Χατζιδάκι
εκ της οποίας φαίνεται σαφώς πως δεν υπάρχω
ή ότι ψύλλους στ' άχυρα επί ματαιίω ψάχνω.
Δεν είναι αλήθεια και μικρό, μια φυσιογνωμία
της μουσικής της διεθνούς όπως ο κατωτέρω
να σου δηλώνει καθαρά και εν πάση συντομία
«σας θεωρώ ανύπαρκτο, ποιος είστε, δεν σας ξέρω...»
Βεβαίως είναι φυσικό, ο Μάνος Χατζιδάκις
να αγνοεί το ασήμαντο καθ' όλα άτομό μου.
Ομοίως είναι φυσικό, σαν άνθρωπος πολλάκις
να βρίζω τη μικρότητα και το φιλότιμό μου.
Όμως δεν απευθύνθηκα στον ΜΑΝΟ ΧΑΤΖΙΔΑΚΙ
αλλά εις την διεύθυνση και επανειλημμένως.*

Αν μ' αγνοεί ο μουσουργός (*) πικραίνομαι λιγάκι,
αλλά ο σιορ διευθυντής, τι λέει τ' ανθρώπακι;
Υπάρχουνε τραγούδια μου γνωστά και ουκ ολίγα
που τά' γραψα όσες φορές με τσίμπησε η μύγα.
Τραγούδια που εμπήκανε στου καθενός το στόμα
και μόνο η διεύθυνσις τα αγνοεί ακόμα.
Τα ράφια του αρχείου σας αν ψάξετε λιγάκι
θα βρείτε τα τραγούδια μου τα ταλαιπωρημένα
εκεί στα ακατάλληλα, στο πίσω το ραφάκι,
Όχι εκεί, λίγο πιο κει, αυτά τα αραχνιασμένα.
Αλλά μια και είμαι άγνωστος να συστηθώ μου μένει,
ελπίζω εις δικαίωσιν όσον κι οι πεθαμένοι.
Γεννήθηκα, μεγάλωσα και μένω στην Αθήνα,
είμαι υιός του Στέφανου και της Ελευθερίας.
Τα παιδικά παιχνίδια μου μπουζούκι, μαντολίνα,
επάγγελμά μου μουσικός μηδέν κατηγορίας.
Οι αριθμοί ταυτότητας και διαβατηρίου,
μητρώου στρατιωτικού και απολυτηρίου,
νομίζω δεν χρειάζονται και δεν τους παραθέτω,
στεφανοχάρτι τό'χασα και τρέχα γύρευέ το.
Οι οφθαλμοί μου γαλανοί. Και το ανάστημά μου
δεκαοκτώ εκατοστά, ή ένα και εβδομήντα.
Άτεκνος με μια σύζυγο, τα τρία τα σκυλιά μου,
πρόπερσι σαραντάρησα και πάω για πενήντα.
Με ότι κι αν ασχοληθώ έχω επιτυχία,
γράφω στιχάκια, μουσική, σκαλίζω, ζωγραφίζω.
Κουσούρια: ο εγωισμός και η βωμολοχία
αν και αποφεύγω να μιλώ και πιο πολύ να βρίζω.
Ελλείψεις: ανοργάνωτος στις δημοσίας σχέσεις
και χλευαστής της ανθρωπιάς και της δικαιοσύνης
που αν υπάρχουν μέσα σου, έτσι και ψευτοδέσεις
τα ρίχνεις στον απόπατο, σκουπίζεσαι και φεύγεις.
Άπιστος ως το κόκκαλο για κείνα που δεν είδα.
Φανατικός εθνικιστής, μ' όλη τη γη πατρίδα.
Δείχνω πως τους ανάξιους τους θεωρώ μεγάλους
ώστε να αποθρασύνονται, να μου πατάν τους κάλους.
Ελπίζω να σας φτάνουνε ετούτα τα στοιχεία.
Αν πάλι δεν σας φτάνουνε, ζητήσατέ μου κι άλλα,
κόλλες και γραμματόσημα στοιχίζουμε ψιχία
(ανάθεμά σε βρωμερή, απαίσια κουφάλα)
Αυτό δεν ήταν για σας και να με συγχωρείτε.
Ήτανε για το δόντι μου, που πρέπει να το βγάλω.
Από ένα δόντι ο άνθρωπος, πόσο ταλαιπωρείται.»

Διατελώ μετά τιμής. Αυτά και τίποτε άλλο.

Άκης Πάνου του Στεφάνου.

Καλλιτέχνης γενικώς, για την περίπτωση μας τραγωδός εμπειρικός.

Και πριν μπει ο Ιούλιος ο Χατζιδάκις σε μια ακόμα απόδειξη, του πόσο άξιζε ως άνθρωπος και καλλιτέχνης, προσπερνά το περιπαιχτικό, οξύ τόνο του Πάνου, αναγνωρίζει την παράλειψη, αποδέχεται το σφάλμα και απαντά:

Ζητώ συγνώμη διότι δεν ε γνώριζα την περίπτωσίν σας. Πληροφορηθείς την γνησιότητα της εργασίας σας και του ήθους σας εις τον επαγγελματικό τομέα, εζήτησα και άκουσα τον δίσκο σας. Νά 'στε δε σίγουρος, ότι εφ' εξής δεν πρόκειται ν' αφήσω τους παραγωγούς μας να αγνοήσουν εις τα προγράμματά τους την μουσικήν εργασίαν σας.

Μετά τιμής

Μ. Χατζιδάκις

Διευθυντής προγράμματος του ΕΙΡΤ

25/6/75

Η ιστορία τούτη, είναι ένα ακόμα δείγμα μιας περασμένης, χαμένης εποχής και μιας κατηγορίας προσωπικοτήτων που ολοένα λιγοστεύουν.

